

Õiguskantsler

Teie 14.08.2013 nr

Meie 19.09.2013 nr 6-1/131175/1304024

Vastus pöördumisele Kohtutäituri seaduse § 112

Austatud

Pöördusite õiguskantsleri poole ning asusite seisukohale, et küsitav on kohtutäituri seaduse (KTS) § 112 lg 2 teises lauses sätestatu, mille kohaselt võib justiitsminister kehtestada liikmemaksu miinimummääraks kuni 5 % pankrotihalduri tasuna laekunud summadest, kuid mitte vähem kui 31 eurot kuus.

Tutvusin Teie avalduse, KTS § 112 olemust selgitava eelnõu seletuskirjaga¹ ja Kohtutäiturite ja pankrotihaldurite koja (Koda) [põhikirjaga](#) ning asun seisukohale, et kuna

a) volitus justiitsministrile liikmemaksu miinimummäära kehtestamiseks on antud seaduse selge ja konkreetset piiritletud delegatsiooninormi alusel ning

b) tegelikkuses justiitsminister liikmemaksu kehtestanud ei ole (vaid selle kehtestas KTS § 74 alusel Kohtutäiturite ja pankrotihaldurite koda 19.03.2010 [põhikirja](#) vastu võttes),

on KTS § 112 Eesti Vabariigi [põhiseadusega](#) (PS) kooskõlas.

Selgitan oma seisukohta.

I Asjakohased õigusnormid

Kohtutäituri seadus:

§ 74. Koja liikmemaks

(1) Koda liikmemaksu miinimummäära kehtestavad ameti- ja kutsekogu, olles selle eelnevalt kooskõlastanud Justiitsministeeriumiga.

(2) Kohtutäiturite liikmemaksu suuruse ja selle arvestamise alused kehtestab ametikogu, pankrotihaldurite liikmemaksu suuruse ja selle arvestamise alused kutsekogu, arvestades liikmemaksu miinimummäära. Liikmemaks tuleb kehtestada suuruses, mis tagab koja piisava

¹ 01.01.2010 jõustunud kohtutäituri seaduse (462 SE) [seletuskiri](#).

rahastatuse õigusaktidega ja koja arengukavaga seatud eesmärkide saavutamiseks ning ülesannete täitmiseks.

§ 112. Liikmemaksu miinimummäär

(1) Esimene ameti- ja kutsekogu kehtestavad liikmemaksu miinimummäära Justiitsministeeriumiga eelnevalt kooskõlastatud suurus. Liikmemaksu miinimummäär peab esimesel viiel aastal olema vähemalt kolm protsenti koja eelarveaastal kohtutäituri tasuna laekunud summadest või pankrotihalduri tasuna või ajutise halduri tasuna kohtu määratud summadest, kuid mitte vähem kui 31 eurot kuus.

(2) Kui esimene ameti- või kutsekogu liikmemaksu miinimummäära ei kehtesta, kehtestab [justiitsminister need määrusega](#). Justiitsminister võib miinimummäära kehtestada tasuna kuni viis protsenti koja eelarveaastal kohtutäituri tasuna laekunud summadest või pankrotihalduri tasuna või ajutise halduri tasuna kohtu määratud summadest, kuid mitte vähem kui 31 eurot kuus.

(3) Justiitsministri määrus tunnistatakse kehtetuks, kui ameti- ja kutsekogu kehtestavad eelnevalt Justiitsministeeriumiga kooskõlastatud liikmemaksu miinimummäärad, mida kohaldatakse justiitsministri määruse kehtetuks tunnistamisest.

II Õiguskantsleri seisukoht

Teie avalduses tõstatatud küsimuse juures on oluline silmas pidada, et seadusandja määratles Koja selle loomisel avalik-õiguslik juriidilise isikuna (mitte ei jätnud Koda nt vabatahtlikuks ühenduseks ega eraõiguslikuks isikuks). Seeläbi määratles seadusandja selle ühtlasi ka teadlikult avaliku halduse kandjaks ja avaliku ülesande täitjaks.

Selleks, et Koda oleks võimeline ja saaks algusest peale täita talle seadusega pandud avalikke ülesandeid kõrgeima kvaliteediga, otsustas seadusandja ise Koja tegutsemise algaastateks² Koja ja selle liikmete asemel teatud olulised küsimused, sh ka regulatsiooni piisava liikmemaksudest laekuva tulu saamiseks. Pean avalik-õiguslik juriidilise isiku tegutsemisvormist tulenevalt võimalikuks ja õiguspäraseks kas siis seadusandja- või ka selge ja piiritletud volitusnormi alusel täidesaatsvavõimu poolset (jätkuvat) sekkumist Koja tegutsemisse; seda siiski ulatuses, mis ei moonuta Koja autonoomiat oma enesekorraldusõiguseks vajalike otsuste langetamisel ja Koja tegutsemisel.

Esitasite omapoolse tõlgenduse PS § 113 olemusest ning peate küsitavaks, et liikmemaksu kehtestamise pädevus anti täidesaatsva riigivõimu esindajale justiitsministrile. Seejuures viitate Riigikohtu 1998. aasta seisukohale.

Kuna aga Riigikohus on oma käsitlust PS § 113 olemusest pidevalt edasi arendanud, siis on võimalik tõlgendada PS § 113 sõnastust ja sisu ka laiemalt. Nii nt selgitas Riigikohus oma 2003. aasta otsuses nr [3-4-1-22-03](#): „Avalik-õiguslike rahaliste kohustuste kehtestamise delegeerimine täidesaatsvale võimule võib olla lubatav tingimusel, kui see tuleneb rahalise kohustuse iseloomust ning seadusandja määrab kindlaks diskretsiooni ulatuse, mis võib seisneda tasu alam- ja ülemmäära seadusega sätestamises, tasu suuruse arvestamise aluste kehtestamises vms.“ Seega on delegeerimine lubatav, kui see tuleneb rahalise kohustuse iseloomust ja seadusandja määrab kindlaks diskretsiooni ulatuse.“ 2008. aastal märkis Riigikohus otsuses [3-4-1-6-08](#), et edasivolitus on lubatav, kui seejuures tagatakse maksu suuruse kindlaksmääramine

² Teie võrdlusena nimetatud Eesti Advokatuuri puhul oli talle seadusega avalike ülesannete määramise hetkel (nt 2005. aastast täiendavad ülesanded riigi õigusabi süsteemi käivitamisel ja rakendamisel) tegemist toimiva isikuga, mistõttu ei olnud täiendav seadusandja tegevus ja sekkumine vajalik.

objektiivsetel alustel, võimaldatakse kohustatud subjektile piisava täpsusega näha ette kohustuse ulatust ja selle täitmise üksikasju ning tagatakse isikute võrdne kohtlemine.

Leian, et KTS § 112 lg 2 puhul: a) on (oli) tegemist seaduse rakendusesse kuuluva normiga, mille eesmärgiks oli pakkuda alternatiiv juhaks, kui Koda ise KTS § 74 alusel liikmemaksu ei kehtesta, b) normis on diskretsioon piiritletud viisil, mis ei võimalda(nuks) täidesaatval võimul meelevaldselt laiendada ega ka moonutada PS § 113 olemust, ning c) on justiitsministri võimalus liikmemaksu suurust kehtestada tänaseks juba ammendunud (justiitsminister ei kasutanud talle antud õigust, kuna Koda kehtestas ise liikmemaksu 19.03.2010 [põhikirja](#) vastu võttes). Seega olen seisukohal, et PS §-st 113 tulenevad nõuded on antud juhul täidetud.

Kirjeldasite, et pankrotihaldurina tegutsemiseks nõutava liikmemaksu tasumisega kaasneb advokaadibüroole üldine maksukoormuse tõus. Leian, et selline tagajärg oli seadusandja teadlik valik.³ Maksude ja muude avalik-õiguslike rahaliste kohustuste kehtestamisel on seadusandjal väga lai diskretsiooniruum. Otsuseid, milliseks kujundada riigi maksupoliitikat ja milliseid makse kehtestada, langetab seadusandja oma parima äranägemise järgi. See on tema suveräänne ja võõrandamatu õigus, mida ta teostab valijatel saadud mandaadi alusel.

Lõpetuseks vabandan, et minu vastus viibis ning teatan, et lõpetan küsimuse edasise uurimise.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Hent Kalmo
õiguskantsleri asetäitja-nõunik
õiguskantsleri volitusel

³ 01.01.2010 jõustunud kohtutäituri seaduse (462 SE) [seletuskirjas](#) selgitatakse mh, et advokaadil ei ole kohustust tegutseda pankrotihaldurina, vaid see on tema kutsest tulenev võimalus.